

A Pécsi Ítéltábla Pécsett, a 2012. évi június hó 29. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta és a 2012. évi július hó 11. napján nyilvánosan kihirdette az alábbi

í t é l e t e t :

A másodfokú bíróság a csalás büntette és más bűncselekmények miatt **I.rendű vádlott és 3 társa** ellen indult büntetőügyben a Zalaegerszegi Törvényszék 9.B.42/2010/51. számú ítéletét az alábbiak szerint változtatja meg:

- I.r. vádlott cselekményeit

1 rb. a Btk.318.§ (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés c) pontjára figyelemmel a (7) bekezdés b) pontja szerint minősülő folytatólagosan elkövetett csalás büntettének; és

2 rb. a Btk.276.§-ában meghatározott folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének,

- II.r. vádlott cselekményeit

1 rb. a Btk.318.§ (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés c) pontjára figyelemmel a (7) bekezdés b) pontja szerint minősülő bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett csalás büntettének,

1 rb. a Btk.318.§ (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés c) pontjára figyelemmel az (5) bekezdés b) pontja szerint minősülő csalás büntette kísérletének;

1 rb. a Btk.310.§ (1) bekezdésében meghatározott és a (3) bekezdés szerint minősülő folytatólagosan elkövetett adócsalás büntettének, és

2 rb. a Btk.276.§-ában meghatározott folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének, melyből 1 rb. cselekményt bűnsegédként valósított meg,

- III.r. vádlott cselekményeit

1 rb. a Btk.318.§ (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés c) pontjára figyelemmel a (6) bekezdés b) pontja szerint minősülő bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett csalás bűntettének, és
1 rb. a Btk.276.§-ában meghatározott bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének, míg

- IV.r. vádlott cselekményeit

1 rb. a Btk.318.§ (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés c) pontjára figyelemmel a (6) bekezdés b) pontja szerint minősülő bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett csalás bűntettének, és
1 rb. a Btk.276.§-ában meghatározott bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének minősíti.

A vádlottak halmazati büntetését - a foglalkozástól eltiltás mellékbüntetések érintetlenül hagyásával - I.r. vádlott esetében 5 (öt) év 6 (hat) hó börtönre és 6 (hat) év közügyektől eltiltásra, II.r. vádlott esetében 5 (öt) év börtönre és 5 (öt) év közügyektől eltiltásra, míg IV.r. vádlott esetében 2 (kettő) év 6 (hat) hó börtönre és 3 (három) év közügyektől eltiltásra súlyosbítja.

A **magánfél** (képviseli: Rajnai Ügyvédi Iroda, dr.Rajnai László ügyvéd, Nagykanizsa, Fő út 24. I/100) magánfélnek I.r. vádlott 84.450.848 (nyolcvannégymillió-négyszázötvenezer-nyolcszáznegyvennyolc) forintot és ezen összeg után a 2007. évi december hó 1 .napjától a kifizetés napjáig minden naptári félév teljes idejére az érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatot köteles megfizetni, mely összegből a II.r. vádlottat 61.399.800 (hatvanegymillió-háromszázkilencvenkilencezer-nyolcszáz) forint, míg a III.r. és IV.r. vádlottakat 23.051.048 (huszonhárommillió-ötvenegyezer-negyvennyolc) forint erejéig egyetemleges fizetési kötelezettség terheli. Kötelezi továbbá I.r. és II.r. vádlottat, hogy egyetemlegesen fizessenek meg külön felhívásra az államnak 1.500.000 (egymillió-ötszázezer) forint le nem rótt illetéket, mely összegből III.r. és IV.r. vádlottakat 1.383.100 (egymillió-háromszáznyolcvanháromezer-egyszáz) forint erejéig egyetemleges fizetési kötelezettség terheli. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja azzal, hogy az I.r. vádlott személyi azonosító igazolványának száma:

Indokolás

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az ügyész I.r., II.r. és IV.r. vádlottak terhére, a börtönbüntetés hosszabb tartamban történő megállapítása végett, míg I.r. vádlott és védője, II.r. vádlott és védője, IV.r. vádlott és védője a büntetőjogi felelősség megállapítása miatt, felmentés-, másodsorban enyhítés érdekében, a III.r. vádlott és

védője pedig a jogorvoslati kérelem céljának megjelölése nélkül jelentett be fellebbezést.

A Pécsi Fellebbviteli Főügyészség az átiratában, illetve a nyilvános ülésen jelen lévő képviselője útján - a súlyosbításra irányuló fellebbezés fenntartása mellett - a vádlottak vagyon elleni bűncselekményének üzletszerűen elkövetettkénti minősítésére tett indítványt. A nyilvános ülésen előadott perbeszédében az I.r. vádlott védője a fellebbezését enyhítés vonatkozásában tartotta fenn, ugyanakkor a II.r. vádlott és a IV.r. vádlott védője hatályon kívül helyezést is kezdeményezett. A III.r. vádlott védője - pontosítva a jogorvoslati kérelmét - a vagyon elleni bűncselekmény tekintetében felmentést, egyebekben enyhítést kért.

A másodfokú bíróság a jogorvoslatokkal megtámadott határozatot a Be.348.§ (1) bekezdése alapján az azt megelőző bírósági eljárással együtt bírálta felül.

Ennek során az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást - figyelemmel a Be.352.§ (1) bekezdés a) pontjára - az iratok tartalma alapján az alábbiak szerint egészítette ki, illetve helyesbítette:

- A tényállás II/1/b. pontjában szereplő, a **bt1** -hez köthető számlák kiállítására helyesen a 2007. évi augusztus hó 29. és a 2008. évi január hó 7. napja között került sor.

Az ítélet 13. oldal 1. bekezdésében, 19. és 20. sorszám alatti két számlán az év megjelölését a III.r. vádlott - elírás folytán - tévesen tüntette fel; az mindkét esetben helyesen 2008. A számlák postára adása 2008. február 4-én történt meg (*III.r. vádlott gyanúsítottai vallomása - nyomozati iratok II/1521. oldal*).

Az ekként kiegészített, illetve helyesbített tényállás most már mentes a Be.351.§ (2) bekezdésében felsorolt megalapozatlansági hibáktól és hiányosságoktól: az tehát hiánytalan, teljes körűen felderített, iratellenes megállapítást vagy téves ténybeli következtetést nem tartalmaz, a vádlottak védekezésével szembenálló részében is a bizonyítékok indokolt, okszerű mérlegelésén alapul.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást igen széles körben, nagy körültekintéssel és alapossággal, az eljárási törvény rendelkezéseinek maradéktalan betartása mellett folytatta le. Feltárta, majd egyenként és összességükben is a logika szabályainak megfelelően értékelte az ellentétes tartalmú adatokat, azok bizonyító erejéről, tartalmi hitelességéről, végső soron a vádlotti védekezések elvetésének az okairól meggyőző érveléssel adott számot. A felmentést, illetve a hatályon kívül helyezést célzó jogorvoslati kérelmek az elsőfokú bíróság bizonyítékokat mérlegelő tevékenységét támadták, ami - miután az ítélet megalapozott és az indokolási kötelezettség teljesítése sem maradt el - már csak eljárásjogi tilalmazottsága folytán sem vezethetett eredményre.

Mivel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységével mindenben egyetértett, a kifejtett indokok és érvek megismétlését nem, mindössze az alábbiak kiemelését tartotta szükségesnek:

A büntetőeljárás megindulásához, a feljelentés megtételéhez az vezetett, hogy az I.r. vádlott 2008. január 13-án történt távozását követően a **kft1** gazdasági vezetője 2 darab, a győri székhelyű **bt1** által kiállított gyanús számlát észlelt. Együttesen 19.022.000 forint értékben,éssorszám alatt, olyképpen, hogy a magasabb sorszámot viselő, a számlatömbben később következő okirat január 5-ei, míg az alacsonyabb sorszámú január 7-ei keltezését mutatott.

A gyanút tovább fokozta, hogy a **bt1** ügyvezetője, a III.r. vádlott a telefonos megkeresésre nem tudott megfelelő magyarázatot adni, éppen ellenkezőleg, kérte a szerinte tévesen, adminisztrációs hiba folytán keletkezett számlák visszaküldését. Előbb szóban, majd a 2008. február 5-én kelt levelében, írásban is.

Ezt követően a **bt1** valamennyi szerződését megvizsgálták, melynek keretében kiderült, hogy azok kivétel nélkül az I.r. vádlott személyéhez kötődtek, ezért az ő teljes tevékenységét ellenőrzés alá vonták. Így került látókörbe a **bt2**. 54 darab számlája is.

Ilyen előzmények után vált ismertté, hogy a fentebb említett számlákhoz kapcsolódóan kizárólag az I.r. vádlott intézte - a számítógépes rendszer hiányosságait kihasználva - az igényléseket és a megrendelések kihelyezését, továbbá ő állította ki a teljesítésről és a benyújtott számlák hitelességéről szóló igazolásokat, valamint engedélyezte a kifizetéseket. Szembetűnő volt, hogy ezen számlák összege egyetlen esetben sem haladta meg a munkakörében biztosított 5.000 eurós utalványozási limitet, azt a szintet, mely szükségszerűen más személy közreműködését, jóváhagyását igényelte volna. Ennek érdekében azokat a számlákat sem vonták össze, melyeket azonos napon állítottak ki (például 2007. július 16-án az-....., az-....., az-..... és az-.....sorszámúakat, vagy 2007. október 4-én további másik ötöt).

A **bt2**. által teljesítettként elszámolt mérések dokumentációja a **kft1** nyilvántartásában nem volt megtalálható, az igénylések beérkezését, továbbá a munkadarabok ki- és beszállítását semmi sem igazolta. A külső forrás igénybevitelével elvégzett szolgáltatásra tehát kizárólag a számla utalt.

Ugyanakkor a **bt1** számláiban szereplő megrendelésekre nem volt szükség: az üzem területén működtetett szerszámok és gépek javítását, illetve karbantartását a cég belső részlege, míg a beszállítók által használt eszközök szervizelését a tényleges használók végezték. Előfordult az is, hogy a megrendelőknél olyan gépek azonosító számai, kódjai kaptak helyet, melyek nem léteztek, vagy - megfelelő adatok hiányában - azonosíthatatlanok maradtak.

A belső vizsgálat mindezen terhelő adatait a **kft1** tanúként kihallgatott vezetői és munkavállalói - **tanú1** ügyvezető, **tanú2** pénzügyi vezető, **tanú3** termékvonal vezető, **tanú4** minőségbiztosítási mérnök, **tanú5** beszerző, **tanú6** és **tanú7** beszerzési vezetők - mindenben alátámasztották; cáfolva egyúttal az I.r. vádlottnak az átlagot messze meghaladó leterheltségre, valamint - ezzel összefüggésben - a további külső vállalkozók bevonásának a szükségességére vonatkozó védekezését.

Az I.r. vádlott munkaköri leírásának a főbb feladatokat és jogköröket taglaló részében első helyen került megemlítésre a beszerzési előírások betartásának a kötelezettsége. A fentebb felsorolt személyek - a már érintett megállapításokon túl - egybehangzóan állították, hogy e vádlott a munkaköri szabályait messze túllépte, stratégiai beszerzőként nem követte a minőségbiztosítási rendszer rá vonatkozó előírásait. Leginkább azzal, hogy - noha ez nem tartozott a feladatai közé - javítással és karbantartással kapcsolatos megrendeléseket fogadott el, illetve olyan szolgáltatásokról intézkedett, melyekre semmi szükség nem volt.

Mindezeket a terhelő adatokat a **bt1** által kiállított számlák vonatkozásában a III.r. vádlott beismerése mindenben megerősítette. Elsőként a Be.82.§ (1) bekezdés b) pontjára történő figyelmeztetést követően jegyzőkönyvbe foglalt tanúvallomásában, annak előadásával, hogy a szerepe mindössze a számlák kitöltésére, a hozzá eljuttatott megrendelőkön szereplő összegek átvezetésére korlátozódott. Olyképpen, hogy az I.r. vádlottal nem is találkozott, a szükséges adatokat többnyire postai úton kapta meg.

Tájékozatlanságát jól jellemezte, hogy a feltüntetett szolgáltatások természetét, mibenlétét alapjaiban sem tudta körülírni, elmondása szerint esetenként még az okiratok kitöltéséhez is segítséget kellett igénybe vennie, a IV.r. vádlott személyében.

A gyanúsítotti kihallgatás, majd a szembesítés során elmondottak közös tartalmi eleme annak középpontba állítása volt, hogy a III.r. vádlott tényleges teljesítés nélkül, pusztán a számlák elkészítése ellenében jutott mintegy 23 millió forinthez, melynek több mint felét - borítékokban elhelyezve - továbbadta a IV.r. vádlottnak. Bár az ismertetett tények jogi konzekvenciáinak a levonásától jól érzékelhetően tartózkodott, az mégis nyilvánvalóvá vált, hogy szerepvállalásának valódi jellegével, tevékenységének büntetőjogilag tilalmazott voltával maradéktalanul tisztában volt.

Nem vezetett más eredményre a III.r. vádlott tárgyaláson előterjesztett, a jóhiszeműségét hangsúlyozó védekezésével összefüggésben elrendelt bizonyítás sem. Döntően arra visszavezethetően, hogy **tanú8** végül semmilyen minőségbiztosítási feladatot nem kapott a **bt1**-től, annak képviselőjével mindössze egy-két általános jellegű, kötelezettségvállalás nélkül záruló megbeszélést folytatott.

Hasonló érvek mondhatóak el a IV.r. vádlott 2008. október 16-ai beismerő vallomásáról is, melyben említést tett a III.r. vádlott bevonását eredményező kezdeményezéséről, illetve arról, hogy a részére olyan megrendeléseket közvetített,

melyeket nem kellett - ahogyan fogalmazott: teljes mértékben - teljesíteni. Már önmagában ez, de különösen a konspirációs elemeket mutató pénzelosztás, a részesedést tartalmazó borítékok győri átvétele, majd Nagykanizsán történő részbeni továbbadása semmilyen kétséget nem hagyott afelől, hogy jogellenesen, csalárd módon megszerzett pénz felosztásáról volt szó. Ez az ügyletben résztvevő személyek előtt bizonyosan nem maradt rejtve, még akkor sem, ha az üzleti élet kérdéseiben egyébként teljesen tájékozatlanok lettek volna.

Helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor nem fogadta el a IV.r. vádlott nyomozati vallomásának a módosítása kapcsán kifejtett érveket, bár ehhez a kifogásolt eljárási cselekményeket foganatosító **tanú9** tanúkénti kihallgatása némileg szükségtelennek mutatkozott. A szóban forgó személytől ugyanis nem lehetett elvárni a nyomozás szabálytalanságainak az esetleges feltárását, különösen annak akár csak hallgatóságos elismerését, hogy valamely bizonyítékot tiltott módon, vagy a résztvevők eljárási jogainak a lényeges korlátozásával szereztek volna meg. Erről azonban szó sem volt: a IV.r. vádlott a törvényes figyelmeztetések után, beszámítási képességének a birtokában tett vallomást, olyan személy jelenlétében, aki másokat is kihallgatott. Végző soron úgy, hogy kérdésfeltevési-, illetve jegyzőkönyv-vezetési gyakorlatával kapcsolatosan - mások részéről - panasz nem merült fel.

Nem kifogásolható az sem, hogy az elsőfokú bíróság határozatának 11. oldal 6. bekezdésében a IV.r. vádlott - III.r. vádlott irányában kifejtett - tevékenységét rábírásként jellemezte. E mögött ugyanis az állott, hogy a III.r. vádlott éppen a IV.r. vádlottól szerzett tudomást a fiktív számlázás nyújtotta lehetőségről, így arról, hogy valótlan tartalmú okiratok kiállításával, illetve azoknak a **kft1**-hez történő eljuttatásával jogtalan haszonra tehet szert. Erre tehát a IV.r. vádlott rábeszélésre vállalkozott; nélküle, a tőle származó információk hiányában az ügyletben nem vett volna részt.

Helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor a tényfelderítési kötelezettségének teljesítésekor igénybe vette **szakértő1** igazságügyi szakértő közreműködését, az írásban előterjesztett, illetve szóban is előadott szakvéleményét bizonyítékként használta fel. A szóban forgó szakértő - noha erre a Be.104.§ (2) bekezdése alapján lehetősége lett volna - nem kérte a kirendelés alóli felmentését, illetve nem jelezte, hogy a feltett kérdések a szakismeretei körén kívül esnének. Éppen ellenkezőleg, a válaszaiból nagyfokú hozzáértés, az ügy lényegének az átlátása derült ki, melyre magyarázatul szolgált az a tény is, hogy tizennyolc éven keresztül, 1976 és 1994 között a Tungsram Kutató Intézetben mérés- és gyártmányfejlesztéssel foglalkozott. Mindezekre tekintettel a szakvéleményében kifejtettek figyelmen kívül hagyására nem volt indok.

Márpedig abban kizárólag az I.r. és a II.r. vádlottak védekezését cáfoló, a **kft1**-hez benyújtott számlák és szerződések tartalmi hitelességét megkérdőjelező adatok kaptak helyet. Elsőként annak rögzítésével, hogy a **bt2**-vel - a szerződés 1. számú mellékletében felsorolt rajzok felülvizsgálata, valamint az öntvények dimenzionális

ellenőrzése céljából - kötött megállapodás már önmagában ellentmondásos, zavaros és logikailag követhetetlen kikötéseket tartalmazott. Olyan elemeket, melyek a szerződő felek hozzá nem értéséről, teljes tájékozatlanságáról tanúskodtak. Mindezeket az aggályokat maradéktalanul megerősítették a vállalási ár kalkulációjával kapcsolatos anomáliák, azok a pontatlanságok, melyek részben értelmezési nehézségekhez, másfelől pedig rendkívül eltúlzott egységár kialakításához vezettek.

II.r. vádlott **tanú10** személyére és tevékenységére vonatkozó védekezése olyannyira komolytalan volt, hogy hosszabb elemzést, értékelést nem is igényelt. A legális gazdasági életben ugyanis teljességgel elképzelhetetlen, hogy a II.r. vádlott ne lett volna tisztában olyan üzleti partnere személyazonosságával - legalább az elérhetőségével: lakcímével és telefonszámával -, aki a részére, az **bt3.** nevében közel öt hónap alatt, 2007. június 28. és 2007. november 16. napjai között hozzávetőlegesen 61 millió forint értékű szolgáltatást végzett. Rendszeres és folyamatos együttműködés keretében, olyan precíziós mérésekre vállalkozva, mely a felek közötti kölcsönös bizalom mellett, az esetleges minőségi kifogások előterjesztésének a lehetőségét is feltételezte volna.

Ezzel szemben a fentebb említett **tanú10** létezéséről még az **bt3.** tagjai sem tudtak: **tanú11** és **tanú12** előtt a személye, valamint az általa kiállított számlák is teljesen ismeretlenek maradtak. Arról azonban számot adtak, hogy a cég tulajdonosi szerkezetének a megváltozásakor egy számlatömb nem került átadásra, az akár a kilépő II.r. vádlottnál maradhatott.

Mindezekhez hozzá kell tenni, hogy a **bt2.** és a **bt1** a tényállás II/1/a., illetve II/1/b. pontjaiban szereplő számlák teljesítéséhez szükséges alanyi és tárgyi feltételekkel nyilvánvalóan nem rendelkezett.

Az elsőfokú bíróság figyelmét e bizonyítékok nem kerültk el, a maradéktalanul feltárt releváns adatokkal részletekbe menően foglalkozott. Az ügy érdemét nem érintő elírási hiba kijavítását követően tehát a tényállása megalapozottá vált, így az - a Be.352.§ (2) bekezdésében írtak szerint - irányadó volt a másodfokú eljárásban is.

Következésképpen a hatályon kívül helyezést célzó, illetve a tényállás mikénti megállapítását sérelmező jogorvoslati kérelmek eredménytelennek bizonyultak.

E tényállásból az elsőfokú bíróság okszerűen következtetett I.r., II.r., III.r. és IV.r. vádlottak büntetőjogi felelősségére.

Ekként felmentő rendelkezés meghozatalának nem volt helye.

A cselekmények minősítése azonban csak részben felel meg az anyagi büntető jogszabályoknak.

Az elkövetés és az elbírálás között a büntető törvénykönyv rendelkezései több alkalommal is megváltoztak; leghangsúlyosabban azzal, hogy a 2010. évi július hó 23. napjával kezdődő hatállyal a büntetés kiszabásakor ismét az ún. középérték vált irányadóvá. Ez nyilvánvalóan szigorúbb elbírálást eredményezne, ezért - a Btk.2.§-ában írt feltételek hiányában - az új törvény alkalmazására nem kerülhetett sor.

A csalás elkövetési magatartása a tévedésbe ejtés, vagy tévedésben tartás. A tényállás II/1/a. és II/1/b. pontjai vonatkozásában ez - a tévedésbe ejtés - kizárólag az I.r. vádlott tekintetében volt tetten érhető, miután stratégiai beszerzőként egyedül ő került kapcsolatba a vállalat pénzügyi osztályával. Ő volt az, aki a valótlan tartalmú teljesítési igazolásokat a kifizetések lebonyolításáért felelős részlegnek átadta, illetve eljuttatta; azokhoz, akik a valónak hitt okiratok alapján megtették a szükséges vagyoni jogi intézkedéseket és rendelkeztek a feltüntetett szolgáltatások ellenértékének az átutalásáról.

E cselekményekhez a II.r. és a III.r. vádlottak - a valótlan tartalmú számlák és szerződések rendelkezésre bocsátásával - fizikai bűnszegédként kapcsolódtak.

A IV.r. vádlott szerepe, ahogyan arra a fentiekben már utalás történt, közvetítői tevékenységre szorítkozott: A III.r. vádlottat - bűnszegédként - bevonta a jogtalan haszonszerzés folyamatába, ismertetve vele a fiktív számlák elkészítésének módját, illetve a kiutalásokhoz történő hozzájárulás mikéntjét. Így végső soron a bűnszegéd felbujtó lett; azaz közvetett bűnszegéd.

(Nyilvánvalóan más a helyzet a tényállás II/2. pontját érintően, melyben kizárólag a II.r. vádlott vett - tettesként - részt; egyfelől az 519.000 forint általános forgalmi adó jogosulatlan visszaigénylésének a megkísérlésében, más oldalról pedig, több negyedéven keresztül, az összesen 10.171.219 forint általános forgalmi adó jogtalan levonásba helyezésében. Az előbbi, az 1/2006. Büntető jogegységi határozat értelmében vagyon elleni büntett, míg az utóbbi pénzügyi bűncselekmény, ahogyan azt az elsőfokú bíróság is helyesen ismerte fel, mégis úgy, hogy határozatának 34. oldal utolsó bekezdésében erre a különbségtételre fordítva utalt. Az indokolásnak ezt a részét tehát helyesbíteni kellett.)

Hasonló megállapítás tehető a közbizalom elleni bűncselekmények elkövetői alakzatait érintően is. A tényállás II/1/a. és II/1/b. pontjaiban a valótlan tartalmú okiratokat az I.r. vádlott használta fel (nyújtotta be), míg a II.r., III.r. és - némileg más módon - IV.r. vádlott ahhoz segítséget nyújtott. (Ugyanezt a bűncselekményt a II.r. vádlott a tényállás II/2. pontjában tettesként is elkövette, amikor valótlan tartalmú számlákat állított be az adóbevallásába.)

Az ugyanazon vagy több magánokirat felhasználásával folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás minősítésekor - a 36/2007. BK vélemény helyes értelmezéséből következően - jelentősséggel bír az alapul szolgáló jogviszonyok száma is: egy rendbeli cselekmény megállapításának van helye, ha a hamis,

hamisított vagy valótlan tartalmú okiratot *ugyanazon jogviszonyból* származó jog vagy kötelezettség létezésének, megváltozásának vagy megszűnésének bizonyítására használják fel. Az I.r. vádlott vonatkozásában ennél többről volt szó; az általa benyújtott számlák egyfelől a **kft1** és a **bt2.**, másfelől pedig a **kft1** és a **bt1** közötti jogviszonyon alapultak, azt a látszatot keltve, mintha mindkét gazdasági társaság szolgáltatást nyújtott volna az elsőként említettnek. Ez okból e közbizalom elleni bűncselekmény - a jogviszonyok számához igazodóan - két rendbeli vétség. (Mindez azonban nem jelentette a Be.386.§ (1) bekezdés a) pontja szerinti további bűnösség megállapítását, pusztán e cselekmény eltérő minősítése merült fel.)

A Btk.137.§ 9. pontja értelmében üzletszerűen követi el a bűncselekményt, aki ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik. Alanyi oldalról mindez a bűnöző életmódra történő berendezkedést jelenti, akár úgy is, hogy az elkövető az egyébként legális jövedelemforrásait bűncselekmények útján egészíti ki.

A 2007. június 28. és 2007. november 6. napjai között a **bt2.**-től 54 darab, míg a **bt1**-től további 18 darab valótlan számlát befogadó, és azok alapján együttesen mintegy 84 millió forint kiutalását kezdeményező Az I.r. vádlott vonatkozásában mindez maradéktalanul megállapítható volt. Döntően arra visszavezethetően, hogy az így megszerzett pénzből - pontosan meg nem állapítható arányban - maga is részesült.

A részesség járulékos jellegéből következően az I.r. vádlott cselekményének a minősítése kihatott a bűnsegédként közreműködést vállaló II.r., III.r. és IV.r. vádlottak tevékenységének az értékelésére is. Hozzá kell azonban tenni, hogy a II.r. vádlott a szóban forgó időszakban tizenhat-, míg a III.r. vádlott hét különböző alkalommal állított ki számlákat, az előbbi közel 61,5 millió-, az utóbbi pedig hozzávetőlegesen 23 millió forint értékben. Mindez az esetükben önállóan is alkalmat adhatott az üzletszerű elkövetés megállapítására.

A folytatólagosan elkövetett vagyon elleni bűncselekmények minősítésénél a kísérleti szakban maradt részcsselekményekkel érintett elkövetési értéket is figyelembe kell venni; ennyiben az elsőfokú bíróság 34. oldal 4. bekezdésében kifejtett indokolása nem helytálló. E kérdésnek azonban a jelen ügyben érdemi jelentősége nem volt.

Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság az I.r. vádlott cselekményeit 1 rb. a Btk.318.§ (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés c) pontjára figyelemmel a (7) bekezdés b) pontja szerint minősülő folytatólagosan (Btk.12.§ (2) bekezdés) elkövetett csalás büntettének, és 2 rb. a Btk.276.§-ában meghatározott folytatólagosan (Btk.12.§ (2) bekezdés) elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének; II.r. vádlott cselekményeit 1 rb. a Btk.318.§ (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés c) pontjára figyelemmel a (7) bekezdés b) pontja szerint minősülő, a Btk.21.§ (2) bekezdése szerinti bűnsegédként, folytatólagosan (Btk.12.§ (2) bekezdés) elkövetett csalás büntettének, 1 rb. a Btk.318.§ (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés c) pontjára figyelemmel az (5)

bekezdés b) pontja szerint minősülő csalás büntette Btk.16.§-a szerint kísérletének, 1 rb. a Btk.310.§ (1) bekezdésében meghatározott és a (3) bekezdés szerint minősülő folytatólagosan (Btk.12.§ (2) bekezdés) elkövetett adócsalás büntettének, és 2 rb. a Btk.276.§-ában meghatározott folytatólagosan (Btk.12.§ (2) bekezdés) elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének, melyből 1 rb. cselekményt a Btk.21.§ (2) bekezdése szerinti bűnsegédként valósított meg; III.r. vádlott cselekményeit 1 rb. a Btk.318.§ (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés c) pontjára figyelemmel a (6) bekezdés b) pontja szerint minősülő, a Btk.21.§ (2) bekezdése szerint bűnsegédként, folytatólagosan (Btk.12.§ (2) bekezdés) elkövetett csalás büntettének, és 1 rb. a Btk.276.§-ában meghatározott, a Btk.21.§ (2) bekezdése szerint bűnsegédként, folytatólagosan (Btk.12.§ (2) bekezdés) elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének, míg IV.r. vádlott cselekményeit 1 rb. a Btk.318.§ (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés c) pontjára figyelemmel a (6) bekezdés b) pontja szerint minősülő, a Btk.21.§ (2) bekezdése szerint bűnsegédként, folytatólagosan (Btk.12.§ (2) bekezdés) elkövetett csalás büntettének és 1 rb. a Btk.276.§-ában meghatározott, a Btk.21.§ (2) bekezdése szerint bűnsegédként, folytatólagosan (Btk.12.§ (2) bekezdés) elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének minősítette.

A minősítés megváltoztatása a büntetőjogi jogkövetkezményeket befolyásoló tényezők ismételt áttekintését tette szükségessé.

Halmazati büntetés kiszabásakor - az 1999. évi március hó 1. napjától kezdődően - a jogirodalomban aszperáció néven ismert elvet kell alkalmazni, így az I.r., III.r. és a IV.r. vádlottak vonatkozásában tévesen utalt az elsőfokú bíróság az abszorpcióra, közelebbről arra, hogy velük szemben a legsúlyosabb bűncselekményre megállapított büntetési tételkeret lenne az irányadó. Ezzel szemben helyesen - a Btk.12.§ (1) bekezdése, illetve a Btk.85.§ (1)-(3) bekezdései alapján - I.r. vádlottal szemben öt évtől tizenkettő évet el nem érő, II.r. vádlott vonatkozásában öt évtől tizenöt évig terjedő, míg a III.r. és IV.r. vádlott tekintetében két évtől kilenc évet el nem érő tartamú szabadságvesztés volt kiszabható.

Az I.r. vádlott vonatkozásában súlyosító körülmény, hogy bizalmi jellegű munkakörével visszaélve, a munkáltatója sérelmére követte el a bűncselekményeit. Ezzel szemben javára értékelendő a büntetlen előélete, a megromlott egészségi állapota, illetve - kisebb súllyal - az időmúlás. A bűncselekmények tárgyi súlyához viszonyítottnan ugyanis az elkövetés óta eltelt közel négy és fél esztendő nem tekinthető kiemelkedően hosszúnak.

A másodfokú bíróság megítélése szerint ugyanakkor nincs helye a folytatólagosság és a kettőt meghaladó halmazat súlyosító tényezőként történő figyelembe vételére. A cselekmények rövid időközökben történő ismétlődése egyben az üzletszerű minősítés alapjául is szolgált, míg a három bűncselekmény mindegyikének szerepe volt a büntetési tételkeret meghatározásakor, miután azok nem merítették ki a

Btk.85.§ (2) bekezdése szerinti büntetési tétel felső határának felével megemelt mértékét. A jelen ügyben szó sem volt a sértetti ellenőrzés lazaságáról, hiszen az I.r. vádlott feladata éppen az lett volna, hogy a vállalat pénzügyi csoportja felé tartalmilag hiteles számlákat közvetítsen, kizárólag olyanokat, melyek mögött tényleges teljesítés állott. Ezért a fentiekre való hivatkozást mellőzni kellett.

Téves továbbá a mintegy 84 millió forintos elkövetési összeg alsó értékhatárhoz közelítő jellegére, a megváltozott minősítésre tekintettel a társas elkövetésre és a vagyon elleni bűncselekmények nagy gyakoriságára történő utalás. Az ítélezési gyakorlat ez utóbbi körben csak az erőszakos bűncselekmények statisztikailag igazolt növekedését tartja számon.

A II.r. vádlott visszaesőnek nem minősülő bűnismétlő, aki a jelen eljárásban elbírált bűncselekményeit felfüggesztett szabadságvesztés hatálya alatt követte el. Ez súlyosító körülmény, éppúgy, mint a kettőt meghaladó bűnhalmazat.

Ugyanakkor a javára kellett értékelni a kiskorú gyermekről történő gondoskodást, az egyik vagyon elleni bűncselekmény vonatkozásában a kísérleti szakban maradási, a tényállás II/1/a. pontjához kapcsolódóan a bűnsegédi bűnrészességet, valamint - kisebb súllyal - az időmúlást.

A megromlott egészségi állapotú, bűnsegédként felelősségre vont III.r. vádlott büntetlen előéletű, és - ezen túlmenően - az eljárás során megbánást tanúsított, ténybeli, részben a bűnösségre is kiterjedő beismerő vallomást tett. Ezeket nyilvánvalóan a javára kellett figyelembe venni, ahogyan - némileg kisebb súllyal - az elkövetés óta eltelt időt is.

A IV.r. vádlottat érintően súlyosító körülmény a felfüggesztett szabadságvesztés hatálya alatti bűnelkövetés, illetve az, hogy visszaesőnek nem tekinthető bűnismétlő. Ezzel szemben áll a bűnsegédi szerepvállalása és - csekélyebb nyomatékka - az időmúlás.

A fentiek szerint számba vett körülményekre, valamint a megváltozott minősítésre tekintettel az elsőfokú bíróság az I.r., II.r. és IV.r. vádlottakkal szemben eltúlzottan enyhe büntetéseket szabott ki, azok nem alkalmasak a Btk.37.§-ában írt célok elérésére. Ezért a másodfokú bíróság - a foglakozástól eltiltás mellékbüntetések érintetlenül hagyása mellett - a szabadságvesztés tartamát I.r. vádlott vonatkozásában öt év hat hó börtönre, II.r. vádlott esetében öt év börtönre, míg IV.r. vádlott tekintetében kettő év hat hó börtönre súlyosbította, a közügyektől eltiltás - azzal arányban álló - felemelésével egyidejűleg.

A III.r. vádlottat érintően a súlyosító körülmények hiányára és a javára értékelt tények nagyobb számára figyelemmel törvényes az egy év - végrehajtásában négy év próbaidőre felfüggesztett - börtönbüntetés alkalmazása, mégis azzal a kiegészítéssel, hogy a szabadságvesztés tartamának a

meghatározása a Btk.87.§ (2) bekezdés c) pontján alapul. Ennek megváltoztatására, további enyhítésre nincs indok.

Következésképpen a büntetőjogi jogkövetkezményeket sérelmező jogorvoslati kérelmek közül kizárólag az ügyész által az I.r., II.r. és IV.r. vádlottak terhére bejelentett fellebbezés bizonyult megalapozottnak.

Tévedett továbbá az elsőfokú bíróság, amikor a **magánfél** által érvényesített polgári jogi igényt két részletben ítélte meg. Ezt a másodfokú bíróság akként helyesbítette, hogy az I.r. vádlott a teljes összeg, azaz 84.450.848 forint megfizetésére köteles, melyből 61.399.800 forint erejéig a II.r. vádlottat, 23.051.048 forint erejéig pedig a III.r. és IV.r. vádlottakat egyetemleges kötelezettség terheli. A kártérítésre kötelezés a Ptk.339.§ (1) bekezdésén, az egyetemleges marasztalás a Ptk.344.§ (1) bekezdésén, a kamatfizetésre kötelezés a Ptk.301.§ (1) bekezdésén, míg a le nem rótt illeték megfizetésére irányuló felhívás a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdésén alapul.

A fentebb kifejtettekre tekintettel a másodfokú bíróság - a Be.372.§ (1) bekezdése értelmében - az elsőfokú bíróság ítéletének a bűncselekmények minősítésére, a büntetőjogi jogkövetkezményekre és a polgári jogi igényre vonatkozó részét megváltoztatta.

Az egyéb rendelkezések törvényesek voltak, ezért azokat a Be.371.§ (1) bekezdésében írtak szerint helybenhagyta; azzal a pontosítással, hogy az I.r. vádlott személyi azonosító igazolványának száma

P é c s, 2012. július 11.

Dr.Krémer László s.k. a tanács elnöke, Dr.Túri Tamás s.k. előadó bíró, Dr.Tóth Sándor s.k. bíró

A Zalaegerszegi Törvényszék 9.B.42/2010/51. számú ítélete a Pécsi Ítélőtábla Bf.II.146/2012/15. számú ítélete folytán - az abban írt változtatásokkal - a 2012. évi július hó 11. napján jogerőre emelkedett és fel nem függesztett részében végrehajthatóvá vált.

.Krémer László s.k.
a tanács elnöke